

Časť 4. Výber tém pre guidelines

4.1 Program NIKI

Skúsenosti tvorcov odporúčaní ukázali, že rozhodujúcim je výber tém na tvorbu odporúčaní. Guidelines by sa mali týkať konkrétnej potreby zdravotnej starostlivosti a malo by existovať očakávanie, že zmena je možná a žiadaná, a že v prípade sledovania odporúčaní existuje potenciál na vylepšenie kvality starostlivosti o pacienta a/alebo jeho výsledkov. Musí existovať tiež hodnotný dôkaz o účinnej praxi, na ktorej sa guidelines dajú postaviť.

Na tvorbu odporúčaní existujú iba obmedzené zdroje. Preto je dôležité identifikovať témy, ktoré sú pri tvorbe odporúčaní najdostupnejšie. Podobne aj keď sa publikované guidelines má podrobiť posúdeniu, musí sa posudzovať voči potenciálnym novým témam, ktoré možno zahrnúť do programu NIKI.

4.2 Kritériá pre výber tém

Témy odborných doporúčaní, ktoré sa majú stať súčasťou programu NIKI sa vyberajú na základe záťaže, ktoré ochorenie predstavuje, existencii odlišných prístupov v praxi a potenciálu na zlepšenie výsledkov. Pri výbere a uprednostňovaní tém pre tvorbu odporúčaní NIKI posudzuje nasledujúce kritériá:

- Oblasť klinickej neistoty, ktorú dokladá veľké množstvo obmien v praxi aj výsledkoch.
- Okolnosti, kde je dokázaná účinnosť liečby, kde sa dá redukovať úmrtnosť, alebo chorobnosť.
- Iatrogénne ochorenia alebo intervencie obsahujúce vysokú dávku rizika.
- Oblasť klinických priorít pre zdravotnú starostlivosť na Slovensku. Uvažuje sa aj o strategických cieľoch slovenskej zdravotnej starostlivosti.
- Vnímaná potreba odborného guidelines označená sieťou relevantných participantov.

Podrobnosti o programe NIKI sú uvedené v prílohe A. Aktualizované informácie nájdete na internetovej stránke NIKI.

4.3 Proces výberu témy

Tému na odborné guidelines môže predložiť NIKI ktorákoľvek skupina alebo jednotlivec. Okrem toho NIKI ustanoví špecializované podskupiny, ktoré využívajú existujúcu klinickú sieť pri identifikácii „zoznamu prirí“ pre guidelines, na ktorých potrebe sa zhodli odborníci.

Poradná skupina pre program guidelines dohliada na postup špecializovaných podskupín a zabezpečuje, aby medzi nimi prebiehala komunikácia a interakcia, pretože väčšina tém sa týka viac ako jednej z nich. Poradná skupina obsahuje aj zástupcov Ministerstva zdravotníctva SR. Tým by sa malo zaistiť

aby sa program NIKI a programy klinických štandardov a posudky zdravotníckej technológie navzájom dopĺňali všade, kde je to možné. Aby sa minimalizovalo úsilie, bude Poradná skupina tiež posudzovať pracovný program iných tvorcov guidelines, obzvlášť pri guidelines, ktoré už boli zadané organizáciám ako NICE (the National Institute for Clinical Excellence) v Anglicku a Walesse alebo holandske CBO.

Špecializované podskupiny predkladajú ich prioritný zoznam potencionálnych tém pre guidelines pre Poradnú skupinu, ktorá z nich potom vyberie určitý počet tém, ktoré sa majú vypracovať do detailných návrhov. Na výročných výberových stretnutiach Výboru NIKI sa potom tieto detailné návrhy prediskutujú a stanovujú sa priority. V procese stanovovania priorít Poradný výbor používa vhodný skríningový nástroj. Tento nástroj identifikuje rozsah, do ktorého návrh spĺňa kritéria zaznamenané v časti 4.2, ale tiež skúma, či pravdepodobný prospech, ktorý vznikne z úspešného implementovania odborného guidelines preváži úsilie potrebné na jeho vytvorenie.

Záverečný stupeň v procese výberu témy na odborné guidelines preberá Výbor NIKI. Jedno stretnutie NIKI ročne je venované stanoveniu prioritných tém na guidelines, ktoré sa akceptovali ako vhodní kandidáti pre program tvorby guidelines NIKI. Na tomto stretnutí sa Výboru predložia kompletne vypracované návrhy na guidelines a Výbor ich roztriedi do odstupňovaného zoznamu, z ktorých sa potom vyberajú nové a revidované témy na nasledujúci finančný rok. Na pomoc pri tomto procese sa prijíma modifikovaná verzia vhodného skríningového nástroja, ktorý využíva Poradná skupina pre program guidelines. Témy, ktoré sú zaradené na najvyšších priečkach, sú zaradené do navrhovaného programu NIKI. Témy, ktoré sa neumiestnili dostatočne vysoko, aby mohli byť zaradené do programu, sa budú posudzovať na najbližšom prioritizačnom stretnutí, spolu s novými a revidovanými témami. Ak dostane téma aj potom nízke hodnotenie, vracia sa do špecializovanej podskupiny na prepracovanie a revíziu.

Výsledné témy pre tvorbu guidelines tvoria navrhovaný program NIKI. Ten sa odosiela na Ministerstvo zdravotníctva SR na schválenie jeho financovania.

4.4 Postup pri predkladaní žiadosti

Keď skupina, alebo jednotlivci predložia tému na odborné guidelines NIKI, ich návrh sa prvotne prediskutuje s Poradnou skupinou pre program guidelines. Ak skupina súhlasí s tým, že navrhnutá téma má potenciál splniť kritériá výberu, prideli sa najvhodnejšej špecializovanej skupine.

Súčasťou prípravných prác uskutočnených ešte pred samotným predložením návrhu na guidelines pred Poradný výbor, je uskutočnenie východiskového výskumu. Ide o veľmi široký relevantnej literatúry, týkajúcej sa podmienok, ktoré sa majú stať témou guidelines. V tomto štádiu sa ešte nerobí žiadny pokus o sústredenie sa na špecifický problém.

Zámerom je iba pripraviť všeobecný objem literatúry z klinickej oblasti, aby sa ukázalo, aká je pravdepodobnosť dostatku kvalitných dôkazov pre reálne dokončenie na dôkaze postavenom guidelines. Výskumy sa obmedzujú na systematické prehľady vytvárané Cochrane Collaboration, alebo zhromaždené v Database of Abstracts of Reviews of Effectiveness (DARE) (www.york.ac.uk/inst/crd/dare-hp.htm) a randomizované kontrolné štúdie (RKT) uznané počas predchádzajúcich troch rokov buď EMBASE alebo MEDLINE. Vo výnimočných prípadoch, kde je pravdepodobné, že použitie dôkazu RKT je obmedzené z etických alebo praktických dôvodov, môže sa výskum rozšíriť aj na výskumné štúdie.

V tomto štádiu sa tiež robí kontrola, či neboli na danú tému pripravené nejaké iné kvalitné guidelines. Internetové vyhľadávanie sa odporúča na nasledujúcich stránkach:

- Guidelines International Network (www.gin.net)
- National Electronic Library for Health Guidelines finder (www.nelh.nhs.uk)
- National Guideline Clearinghouse (www.guideline.gov)
- National Institute for Clinical Excellence (www.nice.org.uk).

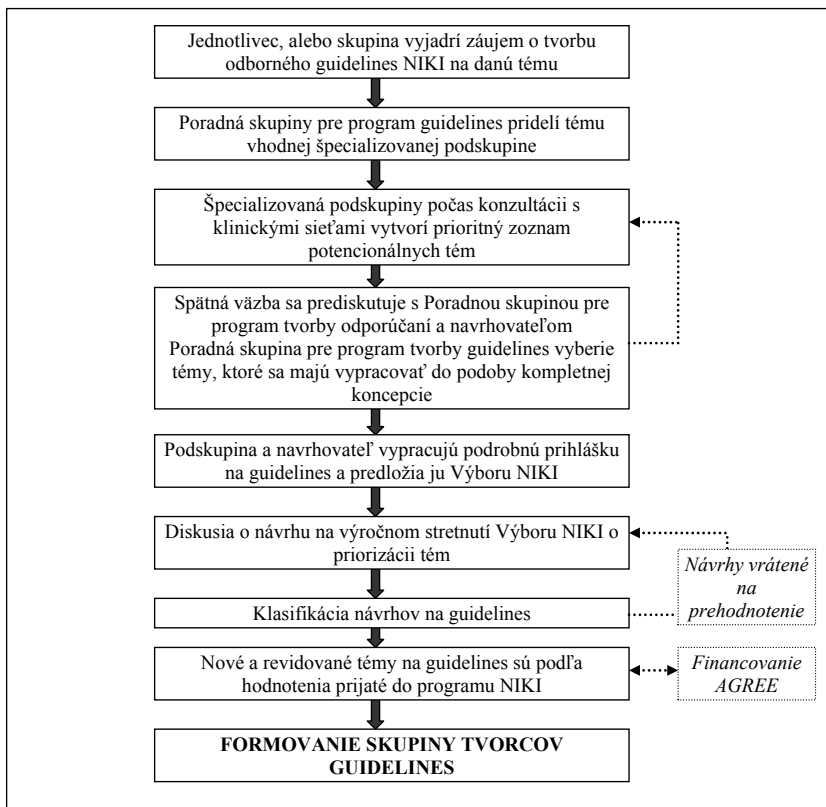
Na rozhodovanie, či jestvuje všeobecná zhoda o potrebe odborného guidelines v danej oblasti a zhoda pri určovaní záberu odborného guidelines využíva špecializovaná podskupina multidisciplinárne klinické siete. Až keď sa rozhodne o týchto záležitostiach, začne špecializovaná podskupina pracovať s pôvodným navrhovateľom na príprave formálneho návrhu pre Výbor NIKI.

Štandardná prihláška pre guidelines NIKI vyžaduje nasledujúce informácie:

1. Sumár klinických problémov a výsledkov, ktoré sa majú skúmať.
2. Podrobnosti o skupine(nách), alebo inštitúcii(ách) podporujúcich návrh.
3. Krátky popis klinickej témy, ktorej sa bude týkať odborné guidelines.
4. Dôkaz rozdielov v praxi pri manažmente daného stavu.
5. Označenie pravdepodobného úžitku z tvorby a úspešnej implementácie odborného guidelines.
6. Definícia patientskej skupiny, na ktorej sa odborné guidelines použije.
7. Definícia aspektov manažmentu klinického stavu, ktorého sa bude navrhované guidelines týkať a indikácia, či sa guidelines použije v primárnej starostlivosti, sekundárnej, alebo v oboch.
8. Uvedenie odborníkov, potenciálne spolupracujúcich pri tvorbe guidelines.
9. Určenie hodnoty a rozsahu dôkazovaj základne, ktorú máme k dispozícii na podporu účinných postupov, s citáciami kľúčových podporných dokumentov.

10. Podrobnosti o akýchkoľvek existujúcich odborných odporúčaních, alebo systematických prehľadoch v danej oblasti.

Postup pre výber tém pre guidelines NIKI je ilustrovaný na obrázku 4-1. Tlačivo na prihlášku, ktorou sa žiada NIKI o posúdenie špecifickej témy odborného guidelines a tlačivo na kompletný návrh guidelines sa dajú získať z Exekutívy NIKI, alebo si ich môžete stiahnuť z internetovej stránky NIKI.

Obrázok 4-1 Výber tém pre tvorbu guidelines NIKI